I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

IETEIKUMI

PADOME

PADOMES IETEIKUMS

(2016. gada 20. septembris)

par valsts produktivitātes padomju izveidošanu

(2016/C 349/01)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu saistībā ar 121. panta 2. punktu un 136. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

tā kā:

(1) Kopš 2000. gada ir būtiski palēninājusies potenciālā izaugsme eurozonā un Savienībā kopumā. Potenciālā ražošanas apjoma pieauguma lejupejošās tendences iemesls jo īpaši ir tas, ka pastāvīgi sarūk kopējās faktoru produktivitātes devums. Kopš 2008. gada ekonomikas izaugsmi vēl vairāk ir vājinājis ieguldījumu kritums. Raugoties uz priekšu, ekonomikas izaugsme galu galā būs atkarīga no produktivitātes palielināšanas. Produktivitātes celšana ir daudzpusīgs uzdevums, kam nepieciešama labi līdzsvarota politika, kura jo īpaši vērsta uz atbalstu inovācijai, prasmju uzlabošanu, neelastības samazināšanu darbaspēka un ražojumu tirgos, kā arī uz iespēju radīšanu labākai resursu sadalei. Savienībā ir jāuzlabo sniegums produktivitātes un konkurētspējas jomā, tomēr nesenā krīze parādīja arī to, ka dalībvalstis, kuru valūta ir euro, ("eurozonas dalībvalstis") var būt īpaši pakļautas iespējai, ka tajās izveidojas un pēkšņi ķēdes reakciju izraisa makroekonomikas nelīdzsvarotības, kas var radīt blakusietekmi citās eurozonas dalībvalstīs un dalībvalstīs, kuru valūta nav euro. Tā kā nepastāv elastīgi nominālie valūtas maiņas kursi, reaģēšanai uz konkrētu valstu satricinājumiem ir vajadzīgi piemēroti korekciju mehānismi. Produktivitātes un konkurētspējas dinamikai ir nozīme gan saistībā ar makroekonomikas nelīdzsvarotību (piemēram, tirdzniecības un tekošā konta deficīta, kumulēto iekšējo un ārējo saistību) akumulēšanos un to novēršanu, gan efektīvu pielāgošanos asimetriskajiem satricinājumiem. Produktivitāti un konkurētspēju ietekmējošo politikas jomu izpētei un analīzei būtu jārada pamats attīstības tendencēm, kas būtu saderīgas ar mērķi panākt ekonomiskās un monetārās savienības netraucētu darbību.

(2) Kaut arī šis ieteikums ir adresēts eurozonas dalībvalstīm, dalībvalstis, kuru valūta nav euro, tiek mudinātas izraudzīties vai izveidot līdzīgas struktūras. Dalībvalstīm, kuru valūta nav euro un kuras paziņo par nodomu īstenot pēcpasākumus šim ieteikumam, būtu jāatļauj ar vienādiem noteikumiem piedalīties visos ar produktivitātes padomēm saistītos sadarbības aspektos.

(3) Satvaru ekonomikas politikas integrētai koordinēšanai un uzraudzībai nodrošina Eiropas pusgads, jo īpaši makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 ([1]) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1174/2011 ([2]). Lai sekmētu progresu ar strukturālajām reformām, šiem esošajiem mehānismiem būtu jāgūst labums no spēcīgas valstu līdzdalības. Šajā nolūkā pamatoti šķiet nodrošināt neatkarīgu analīzi valsts līmenī un stiprināt politisko dialogu dalībvalstīs.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1174/2011 (2011. gada 16. novembris) par izpildes pasākumiem pārmērīgas makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanai eurozonā (OV L 306, 23.11.2011., 8. lpp.).

(4) Valsts produktivitātes padomju izveidošanai, kuras sekotu attīstības tendencēm un dotu priekšstatu valsts mēroga debatēm produktivitātes un konkurētspējas jomā, vajadzētu sekmēt to, ka valstu līmenī tiek panākta aktīvāka līdzdalība nepieciešamajā politikā un reformās un uzlabojas zināšanu bāze, uz kuras balstās Savienības ekonomikas politikas koordinēšana. Šīm padomēm būtu jāveic analīze par attīstības tendencēm produktivitātes un konkurētspējas jomā, tostarp salīdzinājumā ar pasaules konkurentiem, ņemot vērā valstu īpašās iezīmes un iedibināto praksi.

(5) Produktivitātes padomju veiktā konstatējuma un analīzes tvērums tiek noteikts atbilstīgi vispusīgai izpratnei par produktivitāti un konkurētspēju. Tām būtu jāņem vērā ilgtermiņa produktivitātes un konkurētspējas virzošie un veicinošie faktori, tostarp inovācija, un spēja piesaistīt ieguldījumus, uzņēmumus un cilvēkkapitālu, un jāpievēršas izmaksu faktoriem un ar izmaksām nesaistītiem faktoriem, kas var īstermiņā ietekmēt preču un pakalpojumu cenas un kvalitatīvo saturu, tostarp salīdzinājumā ar pasaules konkurentiem.

(6) Turklāt politisko problēmuzdevumu neatkarīga augsti kvalitatīva ekonomiska analīze palielina politikas debašu pārredzamību. Politikas problēmuzdevumu izvērtēšana varētu uzlabot visu iesaistīto personu informētību. Tam var būt pozitīva ietekme uz sabiedrības atbalstu un līdzatbildību par nepieciešamajām reformām. Turklāt, ja to paredz valsts piešķirtās pilnvaras un tādā apmērā, kādā tās to paredz, produktivitātes padomes varētu novērtēt politikas variantu ietekmi, skaidri parādot, kādi ir politikas kompromisi.

(7) Produktivitātes padomēm vajadzētu būt funkcionāla autonomija no visām publiskajām iestādēm, kuras dalībvalstī vai Eiropas līmenī ir atbildīgas par politikas izstrādi un īstenošanu produktivitātes un konkurētspējas jomā. Jo īpaši tām būtu jāspēj veikt neatkarīga analīze savā darba jomā. Produktivitātes padomēm turklāt vajadzētu būt objektīvām – tām nevajadzētu paust vienīgi vai galvenokārt konkrētu ieinteresēto personu grupu viedokļus. Šādu neatkarības un objektivitātes prasību mērķis ir nodrošināt, ka produktivitātes padomes ir pilnvarotas veikt vispārējās interesēs formulētu ekspertu analīzi.

(8) Produktivitātes padomju iezīmēs būtu pilnībā jāievēro Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 152. pants, un tajās būtu jārespektē valsts prakse un institūcijas darba samaksas noteikšanas jomā. Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 28. pantu produktivitātes padomju darbībai nevajadzētu ietekmēt darba ņēmēju un darba devēju vai attiecīgo organizāciju tiesības risināt sarunas un attiecīgajos līmeņos slēgt koplīgumus vai arī kolektīvi rīkoties saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi.

(9) Produktivitātes padomēm būtu jāuztur kontakti ar citu piedalošos dalībvalstu produktivitātes padomēm, lai apmainītos ar viedokļiem un paraugpraksi, ņemot vērā arī plašāku eurozonas un Savienības dimensiju. Komisija varētu sekmēt viedokļu apmaiņa starp visu piedalošos dalībvalstu produktivitātes padomēm. Būtu jārīko arī regulāras diskusijas starp produktivitātes padomēm un Ekonomikas politikas komiteju jautājumos, kas ir pēdējās minētās kompetencē, iesaistot atbilstīgus ekspertus no dalībvalstīm, kas nepiedalās.

(10) Produktivitātes padomēm savas darbības būtu jāveic pastāvīgi. Tām būtu jādara publiski pieejama veiktā analīze un jāpublicē gada ziņojums, kuru varētu iekļaut jau esošā ziņojumā. Padomju sniegtās neatkarīgās speciālās zināšanas, tostarp gada ziņojumus, dalībvalstis un Komisija varētu izmantot saistībā ar Eiropas pusgadu un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru.

(11) Lai atvieglotu viedokļu apmaiņu pārvalstiskā līmenī, katrā dalībvalstī vajadzētu būt vienai attiecīgi identificējamai produktivitātes padomei. Svarīgi ir balstīties uz esošām struktūrām, lai saglabātu to, kas jau darbojas, un samazinātu administratīvās izmaksas. Attiecīgā gadījumā produktivitātes padomi varētu balstīt uz jau izveidotu un respektētu valsts struktūru, tostarp attiecībā uz ieinteresēto personu iesaisti un apspriešanos ar tām. Tomēr, lai spētu pienācīgi izpildīt savas darbības, produktivitātes padomes varētu izmantot dažādu atsevišķu un jau pastāvošu struktūru atbalstu ar noteikumu, ka to veiktā analīze ir tikpat augstas kvalitātes.

(12) Šis ieteikums nemaina Eiropas pusgada sakarā uzticētos pienākumus, tostarp konkrētām valstīm adresētu ieteikumu izstrādi un uzraudzību vai makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru, kas izveidota ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

I. **Mērķi un joma**

1. Šā ieteikuma mērķis ir izraudzīties vai izveidot valsts produktivitātes padomes, kuras analizētu attīstības tendences un politiku produktivitātes un konkurētspējas jomā, tādējādi palīdzot sekmēt līdzdalību nepieciešamajās reformās un to īstenošanu un līdz ar to sekmēt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un konverģenci.

2. Šis ieteikums ir adresēts eurozonas dalībvalstīm. Arī dalībvalstis, kuru valūta nav euro, tiek mudinātas izraudzīties vai izveidot līdzīgas struktūras.

3. Šā ieteikuma piemērošanā būtu pilnībā jāievēro Līguma 152. pants, un tajā būtu jārespektē valsts prakse un institūcijas darba samaksas noteikšanas jomā. Šajā ieteikumā ir ņemts vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 28. pants, tādējādi tas neskar tiesības vest sarunas par koplīgumiem, tos slēgt vai īstenot vai arī kolektīvi rīkoties atbilstīgi valstu tiesību aktiem un praksei.

II. **Produktivitātes padomes**

4. Katrā dalībvalstī vajadzētu būt produktivitātes padomei, kuras uzdevumi ir šādi:

   a) attīstības tendenču konstatējums un analīze produktivitātes un konkurētspējas jomā attiecīgajā dalībvalstī. Analīzē būtu jāņem vērā eurozonas un Savienības aspekti un jāpievēršas ilgtermiņa produktivitātes un konkurētspējas virzošiem un veicinošiem faktoriem, tostarp inovācijai, un spējai piesaistīt ieguldījumus, uzņēmumus un cilvēkkapitālu un pievērsties izmaksu faktoriem un ar izmaksām nesaistītiem faktoriem, kas var īstermiņā ietekmēt preču un pakalpojumu cenas un kvalitatīvo saturu, tostarp salīdzinājumā ar pasaules konkurentiem. Analīzei būtu jābalstās uz pārredzamiem un salīdzināmiem rādītājiem; un

   b) politikas problēmuzdevumu neatkarīga analīze produktivitātes un konkurētspējas jomā un, ja to paredz valsts piešķirtās pilnvaras un tādā apmērā, kādā tās to paredz, politikas variantu ietekmes novērtējums, skaidri parādot politikas kompromisus.

5. Katrai dalībvalstij būtu jāizraugās viena produktivitātes padome, kas savukārt var izmantot dažādu jau pastāvošu struktūru atbalstu vai var sastāvēt no tām.

6. Produktivitātes padomēm savas darbības būtu jāveic pastāvīgi. Tām būtu jādara publiski pieejama veiktā analīze un jāpublicē gada ziņojums. Tām būtu jāuztur kontakti ar dalībvalstu, kuru valūta nav euro, produktivitātes padomēm, lai apmainītos ar viedokļiem un paraugpraksi un attiecīgā gadījumā veiktu kopīgu analīzi, ņemot vērā arī plašāku eurozonas un Savienības dimensiju. Komisija regulāri veiks viedokļu apmaiņu ar visām produktivitātes padomēm, kas piedalās, tostarp faktu vākšanas misiju laikā dalībvalstīs, un tā varētu sekmēt viedokļu apmaiņu starp produktivitātes padomēm.

III. **Produktivitātes padomju iezīmes**

7. Produktivitātes padomēm vajadzētu būt funkcionālai autonomijai no visām publiskajām iestādēm, kuras dalībvalstī vai Eiropas līmenī ir atbildīgas par politikas izstrādi un īstenošanu produktivitātes un konkurētspējas jomā. Lai pildītu šajā ieteikumā paredzētos uzdevumus, to pamatā vajadzētu būt valsts tiesību normām, kas nodrošina augstu funkcionālās autonomijas un pārskatatbildības pakāpi, tostarp:

   a) spēju savlaicīgi sniegt publiskus paziņojumus;

   b) locekļu nominēšanas procedūras, kas balstās uz to pieredzi un kompetenci;

   c) piešķirto pilnvaru īstenošanai atbilstīgu piekļuvi informācijai.

8. Produktivitātes padomēm vajadzētu būt objektīvām, neitrālām un pilnīgi neatkarīgām attiecībā uz analīzi un saturu. Tās var apspriesties ar relevantām ieinteresētajām personām, tomēr tām nevajadzētu paust vienīgi vai galvenokārt konkrētu ieinteresēto personu grupu viedokļus.

9. Produktivitātes padomēm būtu jāspēj veikt augstas kvalitātes ekonomikas un statistikas analīzi, tostarp tādā līmenī, ko atzīst akadēmiskās aprindas. Analīzi varētu veikt esošas un atsevišķas struktūras ar noteikumu, ka tā ir tikpat augstas kvalitātes.

IV. **Attiecības ar Eiropas pusgadu**

10. Padomju sniegtās neatkarīgās speciālās zināšanas, tostarp gada ziņojumus, dalībvalstis un Komisija varētu izmantot saistībā ar Eiropas pusgadu un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru. Šis ieteikums nemaina Eiropas pusgada sakarā uzticētos pienākumus, tostarp konkrētām valstīm adresētu ieteikumu izstrādi un uzraudzību vai makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru, kas izveidota ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011.

V. **Pārskatatbildība un pārredzamība**

11. Vispārīgais princips ir, ka padomju sagatavotā analīze būtu jāpublisko.

VI. **Nobeiguma noteikumi**

12. Eurozonas dalībvalstis tiek aicinātas šajā ieteikumā izklāstītos principus īstenot līdz 2018. gada 20. martam.

13. Komisija tiek aicināta, pamatojoties uz visu dalībvalstu sniegto attiecīgo informāciju, līdz 2019. gada 20. martam sagatavot progresa ziņojumu par šā ieteikuma īstenošanu un piemērotību, tostarp par to, vai šķiet nepieciešams pieņemt turpmākus noteikumus. Ja tas ir pamatoti, ziņojumam pievieno priekšlikumu par šā ieteikuma pielāgošanu.

Briselē, 2016. gada 20. septembrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

I. KORČOK